

**WYMAGANIA EDUKACYJNE
NIEZBĘDNE DO UZYSKANIA POSZCZEGÓLNYCH ŚRODROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN
Z RELIGII W KLASIE I**

ROZDZIAŁ	OCENA: BARDZO DOBRY	OCENA: DOBRY	OCENA: DOSTATECZNY	OCENA: DOPUSZCZAJĄCY
UCZEŃ				
I. Pozdrawiamy Boga, pozdrawiamy bliźnich	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyjaśnia, dlaczego stajemy się lepsi, gdy się modlimy. 2. Wie, że należy do wspólnoty dzieci Bożych. 3. Opowiada, dlaczego warto naśladować Świętą Kingę. 4. Wyjaśnia pozdrowienie Archaniola Gabriela w spotkaniu z Maryją. 5. Tłumaczy, że Pismo Święte jest listem kochającego Ojca do ludzi. 6. Wyjaśnia, dlaczego uczestnictwo we Mszy Świętej jest wyrazem miłości do Boga. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tłumaczy, co to znaczy, że na katechezie poznajemy Pana Boga. 2. Wymienia kilka uczynków, które sprawiają radość innym. 3. Opisuje pobożne życie Świętej Kingi – patronki roku. 4. Zna i stosuje pozdrowienia chrześcijańskie i inne. 5. Wyjaśnia, że Pismo Święte jest przewodnikiem na drodze do nieba. 6. Opowiada, że w każdą niedzielę idziemy do kościoła – domu Bożego – na Mszę Świętą. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wie, że na katechezie poznajemy Pana Boga. 2. Wymienia kilka pozytywnych postaw wobec innych. 3. Wyjaśnia, co to znaczy, że Święta Kinga jest patronką roku. 4. Zna różne pozdrowienia chrześcijańskie i inne. 5. Wskazuje na Pismo Święte jako najważniejszą Księgę. 6. Wyjaśnia, że kościół jest miejscem spotkania z Bogiem. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opowiada, jak należy zachowywać się na katechezie. 2. Wskazuje przykłady, jak pomagać innym. 3. Wie, że patronką klasy pierwszej jest Święta Kinga. 4. Wymienia pozdrowienia chrześcijańskie i inne. 5. Wyjaśnia, dlaczego należy szanować Pismo Święte. 6. Wie, że w niedzielę idziemy do kościoła.
II. Dziękujemy i chwalimy Boga	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyjaśnia, na czym polega szacunek wobec przyrody. 2. Wyjaśnia skutki nieposłuszeństwa aniołów wobec Boga. 3. Potrafi powiedzieć modlitwę <i>Aniele Boży</i>. 4. Wyjaśnia, że w pięknie świata poznajemy Boga. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wskazuje, że dobro pochodzi od Boga. 2. Wie, kim jest Anioł Stróż i jaka jest jego rola w życiu człowieka. 3. Potrafi powiedzieć modlitwę <i>Aniele Boży</i>. 4. Podaje przykłady modlitwy dziękczynnej za świat. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opowiada o świecie stworzonym przez Boga. 2. Opowiada o Aniele Stróżu. 3. Zna modlitwę <i>Aniele Boży</i>. 4. Wymienia kilka dzieł Boga w świecie. 5. Wie, gdzie w kościele jest woda święcona. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wskazuje na Boga jako Stwórcę świata. 2. Wie, że istnieją Aniołowie 3. Wie, że każdy ma Anioła Stróża. 4. Z pomocą nauczyciela mówi modlitwę <i>Aniele Boży</i>. 5. Dostrzega piękny świat i dzieła Boga. 6. Wyjaśnia znaczenie wody w życiu.

	<p>5. Wyjaśnia znaczenie wody święconej w życiu dziecka Bożego.</p> <p>6. Wie, że Pan Jezus jest światłem dla każdego dziecka Bożego.</p> <p>7. Podaje przykłady, jak służyć talentami innym.</p>	<p>5. Wie, do czego służy woda święcona.</p> <p>6. Wyjaśnia słowa: „światło wśród ciemności”.</p> <p>7. Wyjaśnia, że każdy człowiek otrzymał od Boga zdolności i talenty.</p>	<p>6. Wyraża wdzięczność Bogu za słońce i światło.</p> <p>7. Rozpoznaje i stara się rozwijać swoje talenty.</p>	<p>7. Wyjaśnia znaczenie światła w życiu.</p> <p>8. Opowiada o talentach i zdolnościach ludzi.</p>
<p>III. W modlitwie spotykamy się z Bogiem Ojcem i prosimy z wiarą</p>	<p>1. Wskazuje przykłady modlitwy i wyjaśnia dlaczego powinniśmy się modlić.</p> <p>2. Wypowiada modlitwę za zmarłych <i>Wieczny odpoczynek</i>.</p> <p>3. Zna i modli się słowami modlitwy <i>Ojcze nasz</i>.</p> <p>4. Wyjaśnia, że przez znak krzyża wyrażamy miłość i szacunek do Boga.</p> <p>5. Wskazuje, jak zachęcić innych do modlitwy w rodzinie.</p>	<p>1. Wyjaśnia znaczenie modlitwy w życiu chrześcijanina.</p> <p>2. Wyjaśnia, kiedy i dlaczego powinniśmy pamiętać o modlitwie za zmarłych.</p> <p>3. Wie, jakiej modlitwy nauczył nas Jezus.</p> <p>4. Zna i modli się słowami modlitwy <i>Ojcze nasz</i>.</p> <p>5. Wie, że znak krzyża jest wyrazem wiary w Boga.</p> <p>6. Podaje przykłady modlitwy rodziny w różnych sytuacjach.</p> <p>7. Wie, że Jezus obecny jest pod postaciami chleba i wina podczas Mszy Świętej.</p>	<p>1. Wie, kiedy należy pamiętać o modlitwie.</p> <p>2. Wyjaśnia, dlaczego modlimy się za zmarłych.</p> <p>3. Wyjaśnia znaczenie modlitwy w życiu Jezusa.</p> <p>4. Starannie wykonuje znak krzyża.</p> <p>5. Z niewielką pomocą nauczyciela potrafi powiedzieć modlitwę <i>Ojcze nasz</i>.</p> <p>6. Opisuje, jak może wyglądać modlitwa w rodzinie.</p> <p>7. Opowiada, że na Mszy Świętej śpiewem chwalamy Pana Boga.</p>	<p>1. Wie, że modlitwa jest rozmową z Bogiem.</p> <p>2. Wskazuje czas, kiedy należy pamiętać o modlitwie za zmarłych.</p> <p>3. Opowiada na czym polega praktyka codziennej modlitwy.</p> <p>4. Stara się poprawnie wykonać znak krzyża.</p> <p>5. Z pomocą nauczyciela mówi modlitwę <i>Ojcze nasz</i>, ale robi w niej dużo błędów.</p> <p>6. Opowiada o modlitwie w rodzinie.</p> <p>7. Wie, co to znaczy aktywnie uczestniczyć we Mszy Świętej.</p>
<p>IV. Oczekujemy z wiarą</p>	<p>1. Wyjaśnia, dlaczego wraz z Maryją oczekujemy na Boże Narodzenie.</p> <p>2. Wyjaśnia, że Pan Jezus przychodzi do wszystkich ludzi, aby ich zbawić.</p> <p>3. Wyjaśnia, że śpiewem kolęd uwielbiamy małego Jezusa.</p> <p>4. Podaje przykłady modlitwy prośby wobec Boga i ludzi.</p> <p>5. Tłumaczy, w jaki sposób Jan Chrzciciel zapowiada przyjście Jezusa.</p> <p>6. Wyraża wdzięczność Bogu za dar wiary otrzymanej podczas chrztu świętego.</p> <p>7. Wskazuje na znaczenie modlitwy do swoich patronów.</p>	<p>1. Opisuje wydarzenie zwiastowania.</p> <p>2. Wie, co to są roraty.</p> <p>3. Opowiada o narodzinach Jezusa.</p> <p>4. Włącza się w śpiew kolęd, aby oddać cześć Jezusowi.</p> <p>5. Wyjaśnia znaczenie modlitwy prośby w życiu dziecka Bożego.</p> <p>6. Wyjaśnia dlaczego Jan Chrzciciel przebywał na pustyni.</p> <p>7. Wyjaśnia zadania rodziców i rodziców chrzestnych.</p> <p>8. Opowiada o królestwie niebieskim i o świętych w niebie.</p>	<p>1. Wymienia symbole adwentu: roratka, wieniec adwentowy, lampion.</p> <p>2. Wie, w jakiej miejscowości urodził się Jezus.</p> <p>3. Wymienia znane kolędy.</p> <p>4. Wskazuje poprawną postawę ciała w czasie modlitwy.</p> <p>5. Wymienia elementy stroju i pożywienia Jana Chrzciciela.</p> <p>6. Opisuje wybrane obrzędy chrztu świętego.</p> <p>7. Wyjaśnia rolę patrona.</p>	<p>1. Wie, że adwent jest czasem przygotowania do narodzin Jezusa.</p> <p>2. Wyraża swoimi słowami radość z narodzin Jezusa.</p> <p>3. Wie, że w Boże Narodzenie śpiewamy kolędy.</p> <p>4. Wie, czym jest prośba.</p> <p>5. Wie, kim jest Jan Chrzciciel.</p> <p>6. Opowiada o chrzcie świętym.</p> <p>7. Wymienia imiona kilku świętych.</p>

<p>V. Stajemy się dziećmi Bożymi</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyjaśnia, dlaczego Bóg Trójjedyny zaprasza człowieka do życia w miłości. 2. Wyjaśnia, że chrzcielnica jest miejscem narodzin życia Bożego. 3. Uzasadnia, że woda chrztu świętego obmywa z grzechu i daje łaskę uświęcającą. 4. Wyjaśnia, w jaki sposób dzięki łasce uświęcającej stajemy się świętymi. 6. Wyjaśnia, że kościół jest miejscem spotkania z Bogiem na modlitwie. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wie, na czym polega wzajemna miłość Trójcy Świętej: Boga Ojca, Syna i Ducha Świętego. 2. Opisuje wygląd chrzcielnicy. 3. Wyjaśnia, co daje nam chrzest święty. 4. Dziękuje Bogu za dary otrzymane podczas chrztu świętego. 5. Opisuje, czym jest łaska uświęcająca. 6. Wymienia dary otrzymane podczas chrztu świętego. 7. Wie, że wszyscy ochrzczeni tworzą rodzinę Bożą. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wymienia trzy Osoby Trójcy Świętej, 2. Wie, jak wygląda chrzcielnica w kościele. 3. Opisuje wybrane elementy obrzędów chrztu świętego. 4. Wymienia łaskę uświęcającą jako dar otrzymany w czasie chrztu świętego. 5. Wymienia i wyjaśnia symbole: wody, światła, białej szaty. 6. Wskazuje na kościół jako dom Boga. 7. Opowiada, w jaki sposób należy zachować się w kościele. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wie, że chrzest święty włącza do wspólnoty dzieci Bożych. 2. Wie, że chrzcielnica jest w kościele. 3. Dziękuje Bogu za sakrament chrztu świętego. 4. Wie, że w czasie chrztu świętego Bóg obdarza człowieka swymi darami. 5. Wie, że w chrzcie świętym Bóg okazuje swoją miłość. 6. Wskazuje właściwe i niewłaściwe zachowania w kościele.
<p>VI. Słuchamy Boga</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Podaje przykłady osób posłusznych Bogu. 2. Wyjaśnia, że Bóg mówi do nas na modlitwie i w Biblii. 3. Zna i mówi proste modlitwy zawarte w pacierzu. 4. Opisuje, w jaki sposób w tajemnicach różańca poznajemy Jezusa i Maryję. 5. Zna odpowiedzi liturgii słowa. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyjaśnia, w jaki sposób trzeba słuchać Boga, aby być szczęśliwym. 2. Wyjaśnia, na czym polega słuchanie słów Boga w Biblii. 3. Wyjaśnia, że pacierz jest codzienną modlitwą dziecka Bożego. 4. Zna historię Jezusa i Maryi w tajemnicach różańcowych. 5. Wie, kiedy w czasie Mszy Świętej jest czytana Ewangelia. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wymienia sytuacje, w których powinniśmy słuchać Boga. 2. Określa postawy podczas słuchania Boga na modlitwie. 3. Wie, że w czasie modlitwy Bóg nas słyszy i wysłuchuje. 4. Wie, że na różańcu można się modlić. 5. Zna słowo „Ewangelia”. 6. Wie, że Ewangelia opisuje życie Jezusa. 7. Rozpoznaje, szanuje i pozdrawia kapłanów. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wie, że należy słuchać innych. 2. Wie, że na modlitwie słuchamy Boga. 3. Wie, że codzienną modlitwę nazywamy pacierzem. 4. Opowiada o modlitwie na różańcu. 5. Wie, że Ewangelia opisuje życie Jezusa. 6. Wie, kim jest kapłan. 7. Wyjaśnia, że na Mszy Świętej słuchamy Boga.
<p>VII. Przepraszamy za zło</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyjaśnia, że Jezus przebacza grzechy i wzywa nas do przebaczenia bliźnim. 2. Opisuje czas Wielkiego Postu jako okres przemiany i poprawy życia. 3. Wyjaśnia, że Pan Jezus cierpi i przyjmuje krzyż dla naszego zbawienia. 4. Wymienia przykłady w jaki sposób Pan Jezus zachęca nas do walki z grzechem. 5. Określa sumienie jako głos Boga, który pozwala odróżnić 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyjaśnia, na czym polega modlitwa przeproszenia. 2. Podaje przykłady czynienia dobra. 3. Opisuje miłość Jezusa do ludzi na przykładzie wybranej stacji drogi krzyżowej. 4. Wie, jakie są przyrzeczenia chrzcielne. 5. Wie, że trzeba wsłuchiwać się w głos sumienia. 6. Wyjaśnia, że w akcie pokuty przepraszamy Boga za grzechy. 7. Zna <i>Akt żalu</i> i potrafi go 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opowiada, że zły uczynek sprawia przykrość Bogu i ludziom. 2. Wie, co to jest Wielki Post. 3. Opowiada o drodze krzyżowej Jezusa. 4. Wyjaśnia, dlaczego należy unikać grzechu. 5. Opowiada, jak poznajemy głos sumienia. 6. Wie, że akt pokuty jest formą wyznania grzechów. 7. Zna <i>Akt żalu</i> i potrafi go powiedzieć z niewielką pomocą 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wyjaśnia, co to jest zły uczynek. 2. Podaje przykłady dobrych uczynków. 3. Wymienia kilka stacji drogi krzyżowej. 4. Podaje przykłady walki z grzechem. 5. Wie, co to jest sumienie. 6. Rozpoznaje akt pokuty 7. Pomimo pomocy nauczyciela mówiąc <i>Akt żalu</i> robi dużo błędów. 8. Rozpoznaje i wskazuje, gdzie w kościele znajduje się konfesjonał. 9. Wie, że Pan Jezus umarł w Wielki Piątek.

	<p>dobro od zła.</p> <p>6. Zna <i>Akt żalu</i> i wie, że przez tę modlitwę przepraszamy Boga za zło.</p> <p>7. Wyjaśnia, że konfesjonał to miejsce pojednania z Bogiem.</p>	<p>powiedzieć.</p> <p>8. Opowiada o posłudze kapłanów w konfesjonale.</p> <p>9. Opowiada o wydarzeniach Wielkiego Piątku.</p>	<p>nauczyciela.</p> <p>8. Opisuje konfesjonał i wie, gdzie się znajduje.</p> <p>9. Opowiada o śmierci Pana Jezusa.</p>	
VIII. Radujemy się z obecności Pana Jezusa	<p>1. Opowiada, że w poranek wielkanocny Zmartwychwstały Jezus pokonał śmierć.</p> <p>2. Wyjaśnia, że Pan Jezus jest Barankiem Paschalnym.</p> <p>3. Wyjaśnia, że w kościele spotykamy się z Jezusem Zmartwychwstałym.</p>	<p>1. Wie, że Pan Jezus zmartwychwstał trzeciego dnia po swojej śmierci.</p> <p>2. Wskazuje symbole wielkanocne i wyjaśnia ich znaczenie.</p> <p>3. Wskazuje, że Jezus Zmartwychwstały jest obecny wśród ludzi.</p>	<p>1. Opowiada o zmartwychwstaniu Pana Jezusa.</p> <p>2. Potrafi wymienić symbole wielkanocne.</p> <p>3. Omawia znaczenie symboli wielkanocnych.</p> <p>4. Wie, że Pan Jezus po zmartwychwstaniu spotkał się z Apostołami.</p>	<p>1. Z pomocą nauczyciela opisuje święta Wielkanocne.</p> <p>2. Wskazuje symbole wielkanocne: baranek, jajko, paschał.</p> <p>3. Opisuje radość z tajemnicy zmartwychwstania.</p> <p>4. Wie, że Zmartwychwstały Jezus przynosi radość.</p>
	<p>4. Wyjaśnia, że Zmartwychwstały Jezus jest źródłem prawdziwej miłości, pokoju i szczęścia.</p> <p>5. Zna przykazanie miłości i wyjaśnia na czym polega miłość do Boga i bliźnich.</p> <p>6. Wyjaśnia, że w czasie Komunii Świętej Zmartwychwstały Jezus karmi nas swoim ciałem.</p> <p>7. Opowiada o Duchu Świętym, który umacnia nas w wierze.</p>	<p>4. Opowiada, że radość miłość, pokój i szczęście wypływają z wiary w Jezusa</p> <p>5. Opowiada, że w przykazaniu miłości objawia się miłość Jezusa do Ojca.</p> <p>6. Wie, na czym polega przygotowanie do spotkania z Jezusem w Komunii Świętej.</p> <p>7. Wymienia symbole Ducha Świętego.</p>	<p>5. Wie, że Jezus zmartwychwstały przynosi pokój, miłość, szczęście.</p> <p>6. Wie, od kogo otrzymaliśmy przykazanie miłości.</p> <p>7. Opowiada o radości oczekiwania na spotkanie z Jezusem w Komunii Świętej.</p> <p>8. Wie, że Duch Święty jest trzecią Osobą Bożą.</p>	<p>5. Odróżnia przykazanie miłości od innych modlitw.</p> <p>6. Wie, że Jezus jest obecny w Eucharystii.</p> <p>7. Wie, że Jezus posyła nam Ducha Świętego.</p>
IX. Z Maryją odpowiadam Bogu	<p>1. Wyjaśnia, jak w prostych gestach i słowach okazywać miłość mamie i modlić się za nią.</p> <p>2. Wyjaśnia, że od Maryi uczymy się zaufania Bogu.</p> <p>3. Wie, że Maryja jest naszą matką i czcimy ją jako królową.</p> <p>4. Wyjaśnia, czym było posłuszeństwo Maryi wobec Boga.</p> <p>5. Wyjaśnia, dlaczego Maryja jest królową nieba i ziemi.</p> <p>6. Samodzielnie mówi modlitwę <i>Zdrowaś Maryjo</i>.</p>	<p>1. Wyjaśnia na czym polega miłość, wdzięczność wobec mamy.</p> <p>2. Opisuje, w jaki sposób Bóg wybrał Maryję na matkę Pana Jezusa.</p> <p>3. Opowiada o Maryi jako królowej Polski.</p> <p>4. Opisuje wydarzenia w których Maryja jest posłuszna Bogu.</p> <p>5. Wie, że nabożeństwa majowe odprowadzane są ku czci Maryi.</p> <p>6. Samodzielnie mówi modlitwę <i>Zdrowaś Maryjo</i>.</p>	<p>1. Opisuje rolę mamy w życiu dziecka.</p> <p>2. Podaje przykłady troski Maryi o Jezusa.</p> <p>3. Wie, że Maryja jest królową Polski.</p> <p>4. Podaje przykłady posłuszeństwa rodzicom i wychowawcom.</p> <p>5. Wie, że podczas nabożeństw majowych modlimy się przez wstawiennictwo Maryi.</p> <p>6. Z niewielką pomocą nauczyciela mówi modlitwę <i>Zdrowaś Maryjo</i>.</p>	<p>1. Opowiada o swojej mamie.</p> <p>2. Wie, że Maryja jest matką Pana Jezusa.</p> <p>3. Wie, że wizerunek Czarnej Madonny przedstawia Maryję.</p> <p>4. Rozumie, co znaczy być posłusznym.</p> <p>5. Wie, że Maryja jest naszą królową i matką.</p> <p>6. Pomimo pomocy nauczyciela robi poważne błędy w modlitwie <i>Zdrowaś Maryjo</i>.</p>

<p>X. Katechezy okolicznościowe</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wie, że Lolek został Papieżem Janem Pawłem II błogosławionym i przyjacielem dzieci. 2. Wyjaśnia pojęcia: Polak, ojczyzna, Polska. 3. Wskazuje na przykład Świętego Mikołaja jako wzór do naśladowania. 4. Wie, że Jezus jest światłem świata dla ludzi. 5. Opowiada o pierścieniu Świętej Kingi. 6. Wyjaśnia, że uczestnictwo w procesji Bożego Ciała jest wyrazem wiary w obecność Jezusa w Najświętszym Sakramencie. 7. Podaje przykłady modlitwy za nauczycieli i wychowawców. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opisuje dzieciństwo Lolka, jego zabawy z rówieśnikami. 2. Wyjaśnia i szanuje symbole narodowe. 3. Opisuje w jaki sposób Święty Mikołaj pomagał biednym i potrzebującym. 4. Wyjaśnia symbol gromnicy. 5. Opisuje kim była Święta Kinga – patronka roku. 6. Opisuje, w jaki sposób oddajemy cześć Jezusowi ukrytemu w Najświętszym Sakramencie. 7. Opisuje, na czym polega modlitwa dziękczynna za dary otrzymane w ciągu roku. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opowiada o Lolku z Wadowic. 2. Wymienia symbole narodowe: flaga, godło. 3. Wie, że Święty Mikołaj był biskupem. 4. Opisuje zachowanie Symeona i Anny w świątyni jerozolimskiej. 5. Opowiada o znaczeniu soli i jej wykorzystaniu w czasach Świętej Kingi i jej zastosowaniu obecnie. 6. Opowiada o procesji Bożego Ciała. 7. Wyjaśnia, w jaki sposób dziękujemy Bogu i nauczycielom za rok szkolny. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wie, kto to jest Lolek. 2. Potrafi wskazać na obrazach postać Lolka – bł. Jana Pawła II. 3. Wie, że jest Polakiem i zna nazwę swojej Ojczyzny. 4. Opowiada o Świętym Mikołaju. 5. Opowiada o Panu Jezusie w świątyni jerozolimskiej 6. Wie, że sól nadaje smak i konserwuje potrawy. 7. Wie, co to jest Boże Ciało. 8. Opowiada o wakacjach.
--	--	--	--	--

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który posiada wiedzę wykraczającą poza ocenę bardzo dobrą.

Spełnia wszystkie wymagania na ocenę bardzo dobrą.

Świetnie posługuje się wiedzą i zdobytymi umiejętnościami

Cechuje się aktywnością, samodzielnością i kreatywnością.

Rozwija swoje zainteresowania, zna dodatkowe modlitwy z Małego Katechizmu np. (10 przykazań Bożych, 6 prawd wiary, 7 sakramentów, Pod Twoją obronę).

Uczestniczy w konkursach religijnych i osiąga sukcesy.

Bierze czynny udział w kole misyjnym, scholii, angażuje się w przygotowanie liturgii, rozważań, adoracji.

Odnacza się właściwą postawą religijną.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który nie spełnił kryteriów na ocenę dopuszczającą.

Nie posiada elementarnych wiadomości niezbędnych w dalszej nauce, a braki uniemożliwiają mu przyswojenie nowych treści.